

Folkbildningsrådet

Dnr 158, 2010, 07
2010-11-18

*Integrations- och jämställdhetsdepartementet
103 33 Stockholm*

Remiss DS 2010:20 Bortom fagert tal - Om bristande tillgänglighet som diskriminering

Folkbildningsrådet har erhållit rubricerade betänkande på remiss. Folkbildningsrådet lämnar synpunkter på förslag som särskilt berör förhållanden inom folkbildningen.

Sammanfattande synpunkter

- Folkbildningsrådet anser att promemorian i likhet med andra områden borde belyst förslagets konsekvenser inom folkbildningsområdet.
- Folkbildningsrådet bifaller förslaget till bestämmelse om förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.
- Folkbildningsrådet bifaller förslaget att bestämmelsen ska omfatta situationer där någon missgynnas genom underlåtenhet att vidta skäliga åtgärder så att personer med funktionsnedsättning kommer i en situation som är jämförbar med andra.
- Folkbildningsrådet bifaller förslaget om att fastighetsägare och motsvarande inte får lägga hinder i vägen för åtgärder som ökar tillgängligheten i förhyrda lokaler.
- Folkbildningsrådet anser att det särskilt behövs en belysning av vilka resurser som erfordras för att anpassa vissa byggnader ägda av organisationer inom den ideella sektorn.
- Folkbildningsrådet anser att ansvaret för tillgänglighet vid upphandlad verksamhet inom exempelvis det arbetsmarknadspolitiska området, ska ligga på uppdragsgivaren.

Folkbildningen och deltagare med funktionsnedsättning

Statens stöd till folkbildningen syftar till att stärka demokratin, ge möjlighet för människor att påverka sin livssituation, bidra till att utjämna utbildningsklyftor och öka delaktigheten i kulturlivet. Bland de områden som i särskild hög grad motiverar statens stöd återfinns alla människors lika värde, livslångt lärande, tillgänglighet och möjligheter för personer med funktionsnedsättning samt folkhälsa.

Folkbildningen erbjuder både verksamhet som är öppen för alla men också mer riktad verksamhet, som är särskilt anpassad för deltagargrupper med viss funktionsnedsättning. En rad handikappförbund är medlemmar i de olika studieförbund eller ingår i huvudmannaskapet för vissa folkhögskolor.

Frågan om tillgänglighet i vid mening är därför högt prioriterad för anordnarna inom folkbildningen. Folkbildningsrådet finner det värdefullt att promemorian så tydligt anger att tillgänglighet utöver fysiskt tillträde till lokaler också handlar om anpassning och stöd inom verksamheten som sådan. Detta kunde uttryckas ännu tydligare i den föreslagna lagtexten.

Det är också viktigt att tillgänglighetskravet gäller alla samhällsområden. För att individen ska kunna ta del av aktiviteter inom folkbildningen behövs exempelvis fungerande kommunikationer både vad gäller transporter och inom IT- och teleområdet. Vidare behövs tillgängliga samlingslokaler och skolbyggnader.

Förslagets konsekvenser inom folkbildningsområdet

Folkbildningsrådet beklagar att folkbildningen inte alls behandlas i promemorian. Eftersom folkbildningen har ett särskilt uppdrag att nå deltagare med funktionsnedsättning och har en decentraliserad verksamhet över hela landet, borde en konsekvensbeskrivning för studieförbund och folkhögskolor redovisats.

Av de medel, som används för verksamhet inom studieförbund och folkhögskolor, avsätts en betydligt högre andel till stödjande insatser till deltagare med funktionsnedsättning, än vad som i promemorian redovisas för exempelvis högskoleområdet. De av Folkbildningsrådet avsatta medlen används huvudsakligen för att täcka pedagogiska merkostnader.

Specialpedagogiska skolmyndigheten fördelar vidare medel till folkhögskolorna för assistans, teckentolk och anpassning av pedagogiska hjälpmedel. Tillgängliga medel svarar inte mot behoven. Några särskilda medel för anpassning av byggnader förfogar inte folkbildningens anordnare över.

I promemorian antas att de stora direkta investeringskostnaderna för att åstadkomma ett tillgängligt samhälle kommer att avse ungdomsskolan samt kollektivtrafiken.

Det finns idag ingen samlad bild inom folkbildningen avseende brister på tillgänglighet i fråga om lokaler som används för folkbildningens verksamheter. Ett stort antal folkhögskolor och studieförbund har ideella organisationer som huvudmän, vilka sällan har den finansiella styrkan att själva kunna finansiera stora investeringar i lokaler. Andelen folkhögskolor och studieförbundslokaler som redan från början utformats med god tillgänglighet är låg. Via ombyggnationer och anpassningar har förbättringar efterhand kunnat förverkligas, men det finns stora kvarvarande behov av stora investeringar i landets folkhögskolor och studieförbundslokaler. I promemorian saknas belysning av hur denna situation ska kunna ges en acceptabel lösning.

Kulturområdet

I promemoriens avsnitt om kulturområdet berörs huvudsakligen verksamhet vid fasta kulturinstitutioner. Folkbildningen är en stor arrangör av kulturverksamhet över hela landet, även i små kommuner. Resonemanget i avsnittet är i stora delar tillämpligt på folkbildningen, t.ex. den omfattande användningen av tillfälliga lokaler som sker via studieförbunden. Promemorian saknar genomlysning av konsekvenserna av sitt förslag om att en ökad andel av verksamhetens resurser bör få tas i anspråk för att åstadkomma tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Verksamhet som utförs på uppdrag

Studieförbund och folkhögskolor genomför vid sidan av den statsbidragsfinansierade verksamheten utbildning på uppdrag av exempelvis Arbetsförmedlingen eller kommuner.

Folkbildningsrådet vänder sig mot vad som framförs i promemorian om ansvaret för tillgänglighet vid arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Av ansvars- och finansieringsprincipen måste följa att uppdragsgivaren har det huvudsakliga ansvaret för att den upphandlade verksamheten är tillgänglig för deltagare med funktionsnedsättning. Vid upphandlingen måste krav på tillgänglighet ställas och det måste ges tillräckliga resurser för anordnaren att anpassa verksamheten.

Prövning av vad som är skäligen åtgärder

Studieförbund och folkhögskolor verkar inom en fri bildningssektor som inte omfattas av skollag eller högskolelag. Formella organ för överklagande saknas. För folkhögskolornas räkning byggs för närvarande upp ett studeranderättsligt råd, dit folkhögskolestuderande kan vända sig om de är missnöjda med förhållanden vid sin utbildning. Detta råd bygger på en frivillig överenskommelse med den enskilda folkhögskolan

och det kan ges en rekommendation men inte ett bindande beslut för folkhögskolan

Det studeranderättliga rådet kommer inte att behandla frågor om diskriminering. Däremot ska rådet bedöma om folkhögskolan levt upp till sin egen studeranderättsliga standard. Det kommer också att finnas en handläggare som kan ge råd och vid behov hänvisa till annan instans, i detta fall Diskrimineringsombudsmannen.

Vad som är skäliga åtgärder inom folkbildningsområdet kommer att prövas på samma sätt som inom andra områden, d.v.s. genom talan i domstol med biträde av Diskrimineringsombudsmannen eller av organisation som lagen anger.

För Folkbildningsrådet

Torsten Friberg
ordförande

Britten Månsson-Wallin
generalsekreterare